

לבקשתך אני שולח לך מספר הערות וכן את חוות דעתי על פרוייקט המלון בבקעת תמנע:

בקעת תמנע (ובקעת עמרם) שבהרי אילת הן שתי יחידות נוף יחידות במינן בישראל מן הבחינה הגיאולוגית והגיאומורפולוגית. תהליך יצירתן שונה מזה של מכתשי הנגב ויתכן שהוא אף יחודי בקנה מידה עולמי. השילוב של מצוקי סלע אדירים הסוגרים על בקעה שלה טופוגרפיה מורכבת של קטעי מישור, הרי משאר מונומנטליים, פיסולים טבעיים באבן חול ונקיקים צרים החורצים באבן חול צבעונית ולבנה, הוא נדיר ביופיו בצפון בקעת תמנע מתרוממים שני הרי משאר גבוהים ומצוקיים – גבעת סגון והר מכרות – הבנויים ממגוון שכבות של אבן חול, ולרגליהן בקעת אבן חול אדמדמה והם מהווים את אחד האלמנטים הנופיים הדרמטיים של הבקעה כולה.

בקעת תמנע נחקרה רבות בנושא המטלורגיה הקדומה, ועל האתרים הקשורים בהפקת הנחושת בבקעה בעת העתיקה כבר אין צורך להרחיב את הדיבור כי הם מוכרים היטב לא רק לנו הישראלים, אלא גם בעולם הרחב, בשל חשיבותם המדעית העצומה לחקר תולדות המטלורגיה בעת העתיקה.

בקעת תמנע קטועה במזרחה על ידי הבקע של הערבה – אך כ-100 ק"מ מצפון לה נמצאת בעברו המזרחי של בקע הערבה בקעת פיונון שלרגלי אדום ובה מרכז ענק קדום של כריה והפקת נחושת. האפשרות כי בקעת פיונון היתה בעבר חלק מבקעת תמנע והוסטה צפונה ע"י תזוזת הפלטה הערבית היא אתגר מחקרי שעדיין לא מוצה עד היום – מחקר שלתוצאותיו תהיה חשיבות מדעית לעולם הגאולוגיה כולו, העוסק בסוגיה החשובה ביותר של הגיאולוגיה כיום – תזוזת היבשות.

בצער רב שמעת מארזו הרנשטט לפני מספר חדשים על הכוונה לאשר הקמת מלון בבקעת תמנע - ועוד בפינה כל כך מיוחדת מבחינה נופית כמו אזור הר מכרות שבצפון הבקעה! במדינות מתוקנות קלטו כבר לפני שנים את גודל הנזק שבהסבת אזורי נוף יחודיים למרכזים תירותיים והמגמה הברורה היא להרחיק פרויקטים כאלו מרחק ניכר מן האתרים הנופיים על מנת לא לפגוע באופיים וביופיים. האם איננו זכאים חובבי הנוף והטבע בישראל להנות מהקודים והנורמות האתיות של מדינות מתוקנות?

ולבסוף רצוני להביע תמיהה גדולה על העמדה שנוקטת רשות שמורות הטבע, שאותה ביטא באזני ד"ר בני שלמון, בנושא הפרוייקט הזה שבבקעת תמנע: בתגובה לדבריו בעניין ההתחייבות הישנה של רשות שמורות הטבע לאפשר שימוש בחלק משטחי הבקעה לפיתוח תיירותי, כתנאי להסבת הבקעה מאזור כריית נחושת לשמורת טבע אומר דבר פשוט:

אכן התחייבות כזאת אין להקל בה ראש – אך במדינה שבה הוחלט ע"י ממשלת ישראל להשקיע מיליארדים רבים בהתיישבות בדרום רצועת עזה ושבה התחייבה ממשלה לעתידם של היישובים הללו, והנה לאחר שנים שונתה ההחלטה ובמחיר כל כך כואב ובהפסד כספי כל כך עצום נעקרו מתיישבים מאדמתם ונהרסו יישובים שלמים! מדוע? כי ממשלת ישראל שינתה את החלטתה. ולא לי לשפוט אם צדקה או שגתה הממשלה בשינוי ההחלטה – אבל לטעון שהחלטה ישנה בדבר בקעת תמנע היא קשוחה ואיננה ברת שינוי, זה בעני מגוחך. אפשר לאמר במילים פשוטות: טעינו, ההחלטה מלפני כך וכך עשרות שנים אולי הייתה הגיונית לשעתה אך היום עלינו לשנות, ולשלם את הפיצוי הראוי לאלו שיפגעו משינוי ההחלטה (היזמים)

בברכה

מנחם מרקוס